

1. Tema Ölçme ve Değerlendirme

1. Genel ağ üzerinden yapay zekâya koşuk yazdırmak isteyen bir öğrenci aşağıdaki komutlardan hangisini kullanmalıdır? Diğer komutların neden kullanılamadığını tablodaki ilgili bölüme yazınız.

	Komutlar	Kullanmama gerekçesi
1. Komut	Dörtlük, hece ölçüsü ve yarım kafiye kullanarak ilkbaharın gelişini, eski Türkçeyle anlatan bir şiir yaz.	
2. Komut	Beyit, hece ölçüsü ve tam kafiye kullanarak sevilen birinin ölümüne duyulan üzüntüyü, Osmanlı Türkçesiyle anlatan bir şiir yaz.	
3. Komut	Dörtlük, hece ölçüsü ve zengin kafiye kullanarak sevgiliye duyulan özlemi, Türkiye Türkçesiyle anlatan bir şiir yaz.	
4. Komut	Beyit, aruz ölçüsü ve tam kafiye kullanarak Hz. Peygamber'e duyulan sevgiyi Osmanlı Türkçesiyle anlatan bir şiir yaz.	
5. Komut	Dörtlük, hece ölçüsü ve zengin kafiye kullanarak Çanakkale Savaşı'ndaki kahramanlıkları, Türkiye Türkçesiyle anlatan bir şiir yaz.	

2. Türküler, bir yörenin kültür özelliklerini içeren en önemli sözlü kültür öğelerinden biridir. Türkülerde kullanılan semboller, işlenen konular, anlatılan duygular; o yörenin sahip olduğu gelenekleri, sosyolojik özellikleri ve kültürü hakkında çok önemli ipuçları vermektedir. Bu çalışmada günümüze kadar ulaşmayı başarmış Elazığ-Harpur yöresine ait 147 türkü, şarkı ve uzun hava incelenmiştir. Türkülerde bulunan sözlü kültür öğeleri, kullanılan isimler, doğa unsurları, ekin ve yiyecek adları, renk adları, kullanılan takı, eşya ve aksesuar isimleri gibi kültür öğeleri, betimsel istatistikler ve grafiksel analizlerle incelenmiş ve böylece Elazığ-Harpur yöresinin geleneksel kültürünün, türkülerdeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda eserlerde en fazla kullanılan renk isminin "kara", hayvan isminin "bülbul" ve "kuş", güzellik ürününün ise "kına" olduğu ancak yöreye özgü olan "pestil, pekmez, gakko" sözcüklerinin eserlerin içerisinde çok az yer aldığı; bunun yanı sıra Anadolu'nun her yerinde bulunan sözlü kültür ürünlerinden olan "dağ motifi", "kar motifi" ve "evlerinin önü motifi", incelenen eserlerde de görülmüştür. Nihayetinde Elazığ-Harpur yöresine ait eserlerin hem yöresel hem de geleneksel kültürün izlerini taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Bu parçada sözü edilen çalışmanın amacı neler olabilir? Çıkarımlarınızı yazınız.

.....

.....

.....

3 ve 4. soruları aşağıdaki infografikten faydalanarak cevaplayınız.

3. Türkçeden bazı dillerin az, bazı dillerin fazla kelime almasının gerekçeleri neler olabilir?

.....

.....

.....

4. Türkçe kelimelerin pek çok dünya dilinde yer almasının sebepleri neler olabilir?

.....

.....

.....

5. İslamiyet önce Türk edebiyatının sav, sagu, koşuk gibi sözlü verimlerine dair en önemli kaynak Kaşgarlı Mahmud'un *Dîvânu Lugâti't-Türk* isimli eseridir. *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ün eldeki tek nüshasının 1914 yılının ilk aylarında bulan Ali Emiri Efendi eser için şöyle demektedir: "Bu, kitap değil Türkistan ülkesidir... Türkistan değil bütün cihandır. Türklük, Türk dili bu kitap sayesinde başka bir parlaklık kazanacak."

Bu metinde geçen altı çizili cümle ile sözü edilen kitaba yönelik anlatılmak istenen nedir?

.....

.....

.....

.....

6. Bizim çocuk dünyamızı süsleyen masallarla kızlarımızın ve torunumuzun çocukluk dünyalarını süsleyen masallar arasında çok büyük farklar vardır. Öyle sanıyorum ki, bizim keyifle okuduğumuz masalları günümüz çocukları pek de ilgi çekici bulmayacaktır. Doğrudur. Değişen aile yapısı, değişen eğitim sistemi, değişen giyim kuşam, değişen eğlence dünyası... Bunlar âdeta el ele vermişler, bir şeyleri değiştirmeye çalışmaktadır. Bize düşen, eğer başarabilirsek bunları alabildiğince olumlu amaçlara yönlendirmektir. Toplum olarak, bütün sosyal alanların kanaat önderleri acaba bu işte hangi oranda başarılı olacaktır? Bu konuda bir oran vermek istemeyiz ama sayının yüksek olması arzumuzdur.

Parçaya göre masala yönelik düşüncede kuşaklar arasındaki farklılaşmanın sebepleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

7. Aşağıdaki tabloda İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı Dönemi'ne ait bazı atasözleri/deyimler ve bunların anlamları verilmiştir. Bu atasözlerinin/deyimlerin günümüzdeki kullanımlarını tablodaki ilgili yerlere yazınız.

Atasözü	Anlamı	Günümüzdeki kullanımı
Üme kelse kut kelir.	Sana misafir gelirse onunla uğur ve bereket de gelir.	
Kişi sözleşü yılkı yıdlaşu.	İnsan söyleşmek, hayvan koklaşmak ile (tanışır).	
Közden yırasa gönülden yeme yırar.	Gözden uzaklaşsa gönülden de uzaklaşır.	
Yazıdaki süvlin edergeli evdeki takagu ıçgınma.	Yazıdaki sülünü avlayacağım diye evdeki tavuğu salıverme.	

8. Aşağıdaki tabloda *Dîvânu Lugâtî't-Türk*'te geçen bazı kelimeler ve bu kelimelerin anlamlarına dair ipuçları verilmiştir. Verilen ipuçlarından hareketle bu kelimelerin günümüzde hangi kelimelere karşılık geldiğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi tablodaki ilgili yerlere yazınız.

<i>Dîvânu Lugâtî't-Türk</i> 'te geçen kelime	Kelimenin anlamına dair ipucu	Kelimenin günümüzdeki kullanımına dair tahmininiz
ivek	Acele	İvedi
süvlün	Bir kuş türü	
alımla	Bir meyve	
kiçik	Bir sıfat	
til	Bir organ	
bolmas	Bir fiil	

9.

KOŞUK

Tumlıg kelip kapsadı
Kutlug yâıyg tepsedi
Karlap ajun yapsadı
Et yin üşüp emrişür

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Soğuklar gelip bastırdı (ve her yeri) kapladı.
Kış mübarek yaz (mevsimine) haset etti (onu kıskandı).
Kar yağdırdı ve (bütün) dünyayı karla örtmek istedi,
(İnsanların) vücutları üşüyor ve (soğuktan) titreyiyor.

KOŞMA

Fasl-ı şitâ geçüp bahar erince
Şükûfeler verir sana şan dağlar
Dürlü dürlü seyrangehin görünce
Karâr edebilmez dil ü can dağlar

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Kış mevsimi geçip bahar gelince
Çiçekler sana şan verir dağlar
Türlü türlü gezinti yerlerini görünce
Dil ve can karar kılamaz dağlar

Bu tabloda verilen koşuk ve koşma örnekleri karşılaştırıldığında koşuktan koşmaya dönüşüm sürecinde değişen ölçütler için onaylama işareti (✓), değişmeyenler için çarpı işareti (✗) kullanıldığında aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

	<u>Ölçü türü</u>	<u>Dil ve anlatım</u>	<u>Nazım birimi</u>	<u>Kafiye düzeni</u>	<u>Tema</u>
A)	✓	✗	✗	✓	✗
B)	✗	✓	✓	✗	✓
C)	✗	✓	✗	✓	✗
D)	✗	✗	✓	✓	✗
E)	✓	✗	✓	✗	✓

1. Tema Ölçme ve Değerlendirme Cevap Anahtarı

1.	Öğrenciler 1. komutu kullanmalıdır. Öğrencilerin diğer komutları kullanmamasıyla ilgili özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
2.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
3.	Türkçeden en fazla kelime alan diller Sırpça, Ermenice ve Bulgarca; en az kelime alan diller Almanca, Urduca ve Çekçedir. Öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
4.	Öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
5.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
6.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
7.	Günümüzdeki kullanımı
	Misafir kısmeti ile gelir.
	Hayvan koklaşa koklaşa, insan söyleşe söyleşe.
	Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.
	Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak.
8.	Öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
9.	C